

Hammerdalen – en ny bydel med utgangspunkt i kulturminner

Gammelt postkort utlånt fra Larvik kommune.

Hammerdalen er et område i Larvik med en 600 år gammel industrihistorie. Et stort areal skal omdannes til en bydel med boliger og ny næringsvirksomhet. Industriminnene står sentralt i verdiskapingsprosjektet. Tanken er at kulturminnene og historien skal være en kreativ drivkraft i by- og næringsutvikling. Gamle industribygninger skal bli møteplasser for et moderne byliv. Seks hundre års historie skal bidra til ny verdiskaping, blant annet ved å føre sammen historiefortelling og bygningsvern, forskning og næringsvirksomhet i et prosjekt som vil skape nye møteplasser for inspirasjon, innovasjon og læring.

Prosjektområdet omfatter det gamle jernverksområdet, som navnet Hammerdalen henpeiler på, og strekker seg videre oppover langs elva til Farrisvannet, nedover mot Larviksfjorden og vestover mot by-delen Langestrand. Prosjektområdet inneholder damanlegg og rester etter jernverk fra 1600-tallet, videre langs elva finner vi et industriområde med bygninger fra sagbruksdrift og en mølle. På området nærmest fjorden lå det tidligere lager-skur, dampsentral og wallboardfabrikk, men denne bebyggelsen er borte og nye bygg er allerede bygd eller er under planlegging.

En viktig del av prosjektet er å dokumentere Hammerdalens utvikling. I dalen er det fremdeles mange minner etter Fritzøe Værk og viktige faser i industribedriften Treschow-Fritzøes utvikling. Mange spor etter kunstnerisk, håndverksmessig og teknologisk kompetanse er bevart og kan gjenfinnes i dag.

Prosjektet

Et verdiskapingscenter skal formidle og utforske områdets historie og verdien av kulturminnene; hvordan har de blitt brukt og hvordan de kan brukes i framtida for å skape verdier for dagens samfunn. Senteret skal også systematisere og skape ny kunnskap om kulturminner og verdiskaping.

Formidlingen skjer gjennom

- en museal tilnærning med vekt på industrihistorie og kulturhistorie
- en samtidsdel for dokumentasjon av verdiskaping og kreativ virksomhet
- en framtid- og visjonsbasert del med utgangspunkt i byutvikling og høskolens aktiviteter
- en formidlingsdel med en nasjonal kunnskapsbase for kulturminner og verdiskaping
- en del som skal bygge opp kompetanse rundt etablering og drift av kulturnæringer

Prosjektet legger vekt på god kommunikasjon mellom grunneieren, næringsutviklerne, myndighetene (på alle nivåer) og Høgskolen i Vestfold for å bevare industriminnene og skape nye verdier med basis i disse. Målet er både å bygge nettverk og å styrke samarbeidet mellom aktører som vanligvis ikke inngår i denne typen utviklingspartnerskap. Samtidig skal prosjektet legge grunnlaget for et samarbeid som kan fortsette også etter at prosjektperioden er over.

Høgskolen i Vestfold har gått tungt inn i prosjektet og vil engasjere tre doktogradsstipendiater innen historie, pedagogikk og regional innovasjon. Studentene skal bl.a. undersøke forholdet mellom historien(e) i Hammerdalen og hva den betyr for befolkningens holdninger til området. De skal se på hvilke utfordringer som ligger i det at området som tidligere var et lukket bedriftsområde, nå blir et viktig byområde og hvordan kunnskapen om dette kan inspirere eller hindre utvikling av næringslivet i byen.

Prosjektet er godt forankret i ulike planer og strategier. Fylkesdelplanen for bevaring av kulturminner i Vestfold har industrielle kulturminner som et satsingsområde. Vestfolds regionale utviklingsstrategi skal både skal ta vare på kulturlandskapet og kulturmiljøene i byer og tettsteder og legge til rette for kultur-nærings behov. I strategier for næring og sam-

Hammerdalen – et tidligere industriområde som nå omdannes til en helt ny bydel.

Foto: Larvik kommune

ferdsel i Buskerud, Vestfold og Telemark blir det arbeidet for at regionen skal bli en attraktiv og konkurransedyktig kunnskapsregion.

Kommunedelplanen for Larvik by 2006 – 2018 vektlegger både vern og bruk av kulturminner og kulturmiljøer. Deler av prosjektområdet skal etter planen reguleres til bevaring, og samarbeidsprosjekter innenfor kultur og næring, kulturpark og kunstsatsing skal i følge handlingsprogrammet legges til Hammerdalen. Gjennomføringen følges opp i kommunens strategidokument.

Bak prosjektet står Høgskolen i Vestfold, Vestfold fylkeskommune, Larvik kommune, LINK (Larvik innovasjon, nærings- og kompetansesenter AS) og Treschow Fritzøe AS.

Kontaktinformasjon:

Erik Eliassen, Høgskolen i Vestfold, Pb. 2243, 3101 Tønsberg, tlf 901 09 867,
erik.eliassen@hive.no

Kjell Arne Lunde, Treschow-Fritzøe AS, Pb.2053, 3251 Larvik, tlf 33 12 11 13,
kjell.arne.lunde@fritzoe.no

Aina Aske, Larvik museum, Pb. 2020, 3255 Larvik, mobil 982 31 471,
aina.aske@larvik.kommune.no

Terje Kaldager, Vestfold fylkeskommune, Avdeling for næringsutvikling og strategiske initiativer, Svend Foyns gate 9, 3126 Tønsberg, tlf 33 34 42 77, mobil 930 12 386,
terjek@vfk.no